Työ-ja elinkeinoministeriö
HN Virve Haapajärvi

Lausunto
VN/24984/2020
10.2.2021

Eduskunta
Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta, HE 210/2020 vp

Yhteenveto esityksestä

Eduskunnalle on 5.11.2020 annettu hallituksen esitys, jossa esitetään useita muutoksia kilpailulakiin. Kilpailulakiin on esitetty tehtäväksi pääasiassa kansallisten kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovaltuuksia koskevan EU direktiivin vaatimat muutokset[1]. Direktiivin määräykset ovat pääosin luonteeltaan vähimmäisharmonisoivia ja jäsenvaltiot voivat antaa vähimmäisedellytyksiä tiukempaa sääntelyä. Poikkeuksena vähimmäisharmonisoinnista ovat täysharmonisoivat leniencyä salaisten kartellien tapauksissa koskevat määräykset. Käytännössä direktiivi jättää useiden kokonaisuuksien aineellisen sisällön osalta joko vähän tai ei juuri lainkaan kansallista liikkumavaraa.

Direktiivin perusteella tehtävät muutokset vahvistaisivat muun muassa kilpailunrajoitusten tutkinta-, päätöksenteko- ja sanktiointivaltuuksia. Muutoksia esitetään muun muassa kilpailunrajoituksen perusteella määrättäviä korjaustoimenpiteitä, seuraamusmaksuja ja uhkasakkoja sekä seuraamusmaksuista vapauttamista ja seuraamusmaksun alentamista koskeviin säännöksiin (ns. leniency –säännökset). Uutta olisivat esimerkiksi yhteenliittymälle määrättävien seuraamusmaksujen määrän arviointia ja niiden perintää koskevat säännökset sekä tiukoin edellytyksin määrättävät rakenteelliset korjaustoimenpiteet. Seuraamusmaksut ja uhkasakot voisivat kohdistua vain elinkeinonharjoittajiin tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymiin.

Muutokset koskisivat myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston tiedonsaantia koskevia valtuuksia. Lisäksi EU:n kansallisten kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö tiivistyisi ja säännöt mahdollistaisivat muun muassa jäsenvaltioiden rajat ylittävät sakko- ja uhkasakkopäätösten tiedoksiannot ja täytäntöönpanot sekä toisen jäsenvaltion pyynnöstä tehtävät tarkastukset.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi kansalliseen tarpeeseen perustuvia seuraamusmaksujen määrän arviointia koskevia muutoksia.

---

[1] Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantamiseksi ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, EU 2019/1.

Direktiivi ja sen kansallinen täytäntöönpano vahvistaa ja yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten valmiuksia panna EU:n kilpailusäännöt täytäntöön. Direktiivin täytäntöönpano lisää Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltuuksia ja laajentaa viraston ja tuomioistuinten seuraamusmaksuihin ja uhkasakkoihin liittyviä toimivaltuuksia. Esitys tehostaa kilpailunrajoitussääntöjen valvontaa ja turvaa siten osaltaan markkinoiden kilpailullisuutta.

Yritysten oikeussuojaa on huomioitu esityksessä direktiivin sallimissa rajoissa. Oikeussuojaa ja hyvän hallinnon takeita on huomioitu muun muassa esittämällä mahdollisimman selkeitä, ennustettavia ja oikeasuhtaisia säännöksiä, lisäämällä asianosaisten oikeuksia tulla kuulluksi ennen Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöstä, esittämällä valitusoikeuksia viraston päätöksistä ja esittämällä, että seuraamusmaksuja ja rakenteellisia korjaustoimenpiteitä voisi panna täytäntöön vasta lainvoimaisina.

Hallituksen esityksen mukaan lain oli tarkoitus tulla voimaan 4.2.2021. Siirtymäsäännöksessä esitetään muun muassa, että rakenteellisia korjaustoimenpiteitä koskevaa 9 a §:ä, seuraamusmaksua koskevia 13, 13 a–13 f §:ä sekä yhteenliittymälle määrätyn seuraamusmaksun perintää koskeva 47 a §:ää sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen toteutettuihin tai jatkettuihin kilpailunrajoituksiin. Seuraamusmaksuesityksen tekeminen menettelysääntöjen rikkomista koskevan 37 a §:n perusteella olisi mahdollista vain tilanteissa, joissa rikkominen on tapahtunut kokonaisuudessaan lain voimaantulon jälkeen.

Työ- ja elinkeinoministeriössä laaditun esityksen taustalla on työryhmätyötä. Työryhmässä oli edustus mm. oikeusministeriöstä, markkinaoikeudesta ja korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Työryhmän lisäksi esityksen valmistelussa on tehty yhteistyötä erityisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston, oikeusministeriön ja oikeusrekisterikeskuksen kanssa.

Hallituksen esityksen suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys –osiossa on käsitelty seuraamusmaksuja, rakenteellisia korjaustoimenpiteitä, tarkastusvaltuuksia, tietojenvaihtoa ja tietojenantovelvollisuutta, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymille määrättävien seuraamusmaksujen perimistä sekä muutoksenhakua koskevia säännösehdotuksia.

Keskeisiä muutosesityksiä

Rakenteelliset korjaustoimenpiteet, 9 a §

Direktiiviin perustuvilla rakenteellisilla korjaustoimenpiteillä pyrittäisiin palauttamaan tai säilyttämään markkinoiden kilpailulliset olosuhteet. Rakenteellisia korjaustoimenpiteitä ei voida luetella tyhjentävästi, mutta pykälässä mainittaisiin esimerkkinä luopuminen liiketoimintayksiköstä tai osuudesta kilpailijan osakepääomasta. Säännöksen sisällön ja edellytysten osalta direktiivin 10 artikla ei jätä juurikaan kansallista liikkumavaraa, mutta määräämisprosessin osalta liikkumavaraa on jossain määrin.

Rakenteellisten korjaustoimenpiteiden edellytyksenä olisivat:
- toimenpiteen oikeasuhteisuus ja välttämättömyys
- se, että toimintaa koskeva korjaustoimenpide ei ole riittävä tai kun toimintaa koskeva korjaustoimenpide olisi yritykselle raskaampi ja
- se, että toimenpide ei johda elinkeinonharjoittajan jäljelle jäävän taloudellisen toiminnan toimintaedellytysten menettämiseen.

Rakenteellisen korjaustoimenpiteen määräisi markkinaoikeus Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksen perusteella. Ennen esityksen tekemistä virasto kuulisi esityksen kohteena olevaa elinkeinonharjoittajaa. Markkinaoikeuden päätöksestä olisi suora valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja rakenteellinen korjaustoimenpide olisi pantavissa täytäntöön vasta lainvoimaisena.

Tiukoin edellytyksin määrättävä ns. rakenteellinen korjaustoimenpide olisi merkittävä toimivaltuus, mutta tulisi todennäköisesti äärimmäisen harvoin sovellettavaksi. Rakenteelliset korjaus-

toimenpiteet kuuluvat jo nykyisin komission keinovalikoimaan, vaikka niitä ei ole käytännössä käytetty. Ne olisivat voineet tulla jo sovellettavaksi myös Suomessa toimiviin yrityksiin.

Seuraamusmaksun määrän arviointi, 13, 13 a -13 f §

Kaikki kilpailulain perusteella määrättävät seuraamusmaksut ovat tuomioistuimen määräämiä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää markkinaoikeudelle seuraamusmaksun määräämistä.

Esityksessä ehdotetaan, että seuraamusmaksujen määrän arvioinnista säädettäisiin voimassa olevaa kilpailulakia tarkemmin. Seuraamusmaksun määrän arviointia koskevat säännöt on pyritty laatimaan mahdollisimman selkeästi ja siten, että ne olisivat elinkeinonharjoittajien kannalta nykyistä sääntelyä ennustettavampia ja yhdenvertaisempia. Arviointikriteerit seuraamusmaksun määrän arvioimiseksi esitetään otettavaksi lakitasolle (13 ja 13 a–13 f §), koska kysymyksessä on merkittävä julkisen vallan käyttö.

Direktiiviin suoraan liittymättömät seuraamusmaksujen määrän tarkentuneet arviointiperusteet lisäisivät Kilpailu- ja kuluttajaviraston esittämien seuraamusmaksujen ennustettavuutta. Seuraamusmaksun määrän arviointisäännöt tulisivat myös tarkemmiksi ja lähemmäksi komission laskentatapaa (Komission suuntaviivat asetuksen n:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a) alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta). Vaikka esitetyt pykälät 13 – 13 f eivät perustuisi kaikilta osin direktiivin edellytyksiin, seuraamusmaksujen enimmäismäärän 10 prosentin leikkuri ja yhteenliittymän jäsenten liikevaihdon huomioiminen perustuisivat direktiiviin. Tähän asti seuraamusmaksun määrän arvioinnista on säädetty vain, että se perustuu kokonaisarviointiin, jossa huomioidaan rikkomuksen laatu, laajuus, moitittavuus ja kesto.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston esittämä seuraamusmaksu koostuisi perusmäärästä ja siihen tehtävistä mukautuksista. Perusmäärä määritettäisiin rikkomuksen perusteella. Rikkomuksen keston vaikutus sekä perusmäärän mukautukset arvioitaisiin rikkomukseen osallisen oman menettelyn perusteella. Rikkomuksen osallisen osalta esim. lieventävät tekijät tai maksukyvyttömyys olisi selkeämmin huomioitavissa.

Seuraamusmaksujen ennustettavuus lisääntyisi todennäköisesti jossain määrin myös tuomioistuinten määräämissä seuraamusmaksuissa, vaikka ne eivät soveltaisikaan lain perusteella kaikkia samoja arvioinnin reunaehtoja. Lain mukaan vain virasto soveltaisi esitystä tehdessään kaikkia yksityiskohtaisia säännöksiä. Markkinaoikeus ja korkein hallinto-oikeus ottaisivat määrän kokonaisarviossa huomioon laissa nimenomaisesti todetulla tavalla raskauttavat ja lieventävät tekijät sekä elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyyteen liittyvät alentamisperusteet.

Komission sakkojen laskentaa koskevat suuntaviivat ovat komission antamia hallinnollisia määräyksiä, jotka eivät sido unionin tuomioistuimia. Myös ehdotettujen kilpailulain kaikkien yksityiskohtaisten seuraamusmaksun määrän arviointisääntöjen on ehdotettu tulevan sellaisinaan vain Kilpailu- ja kuluttajaviraston, mutta ei markkinaoikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden sovellettaviksi. Näin turvataan tuomioistuinten laaja harkintavalta seuraamusmaksun määrän arvioinnissa.

Yhteenliittymien seuraamusmaksut, 13 a ja b §, 47 a §

Esityksessä esitetään direktiiviin perustuen muutoksia yhteenliittymien seuraamusmaksujen arviointiin ja perintään. Direktiivin yhteenliittymien sakkoja koskeva sääntely vastaa komissiota koskevaa voimassa olevaa sääntelyä täytäntöönpanoasetuksen 1/20032 23 artiklassa. Direktiivin yhteenliittymiä – kuten toimialayhdistyksiä – koskeva sääntely jättää vain hyvin vähän kansallista liikkumavaraa sen täytäntöönpanossa. Kilpailurikkomuksia tehneiden yhteenliittymien ja niiden jäsenyritysten kannalta sanktiointijärjestelmä kiristyy ja kilpailuvalvonnan kannalta se tehostuu.

Esityksen elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä –käsite on voimassa olevassa kilpailulaissakin käytetty käsite, joka vastaa EU:n oikeudessa sovellettavaa käsitettä (HE 88/2010 vp, s. 38).

[2] NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1/2003, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta.

EU:n kilpailusäännöissä ei ole säädetty määritelmää yhteenliittymälle, vaan käsitteen sisältö määräytyy viime kädessä unionin tuomioistuinten oikeuskäytännön perusteella, jossa käsitettä tulkitaan laajasti. Suomessa yhteenliittymä voi olla esimerkiksi osakeyhtiö tai rekisteröity yhdistys.

Yhteenliittymän jäsenten liikevaihtoa huomioidaan arvioitaessa yhteenliittymälle määrättävää seuraamusmaksua ja sen enimmäismäärää (13 a ja b §, perustuu direktiivin 14 artiklaan). Huomioon otetaan liikevaihto niiltä yhteenliittymän jäsenyrityksiltä, jotka toimivat markkinoilla, joihin yhteenliittymän rikkomus on vaikuttanut. Direktiivin säännöksen taustalla on ajatus, että sakot tai seuraamusmaksut jäävät muuten pieniksi, jos yhteenliittymä – esimerkiksi toimialayhdistys – ei itse harjoita taloudellista toimintaa. Samalla esitetään säädettäväksi, että jos seuraamusmaksua esitetään sekä jäsenyrityksille että yhteenliittymälle, samaa liikevaihtoa ei huomioitaisi kahdesti.

Lisäksi esitetään direktiiviin perustuen, että yhteenliittymälle määrättyä seuraamusmaksua voitaisiin tietyin edellytyksin periä yhteenliittymän jäsenyrityksiltä, jos yhteenliittymä ei sitä pysty maksamaan (47 a §, perustuu direktiivin 14 artiklaan). Direktiivin säännöksen taustalla on se, että hyöty yhteenliittymän kilpailunrajoituksesta kohdistuu usein yhteenliittymän jäsenyrityksiin. Yhteenliittymän jäsenen kannalta olisi myönteistä, että pykälä ei velvoittaisi Kilpailu- ja kuluttajavirastoa perimistä koskevan päätöksen tekemiseen kaikissa tapauksissa joissa oikeus perimispäätöksen tekemiseen olisi olemassa. Jäsenyritykseltä perimispäätös ei tarkoittaisi, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto tekisi päätöksen seuraamusmaksun määräämisestä. Viraston päätös tarkoittaisi tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä yhteenliittymälle määräämän seuraamusmaksun perimistä jäsenyritykseltä.

Jäsenyrityksiltä periminen tapahtuisi 47 a §:ssä esitetyn direktiivin edellyttämän portaittaisen järjestelmän mukaisesti, jossa perintä voitaisiin kohdistaa ensimmäisessä vaiheessa yhteenliittymän jäsenyrityksiin, jotka ovat olleet edustettuina yhteenliittymän päätöksentekoelimessä rikkomispäätöksen tekohetkellä. Mikäli tämänkin jälkeen seuraamusmaksu olisi vielä kokonaan tai osittain maksamatta, seuraamusmaksun maksamista voitaisiin vaatia sellaiselta yhteenliittymän jäsenyritykseltä, joka toimii niillä markkinoilla, joilla rikkominen tapahtui. Jäsenyritys välttyisi yhteenliittymälle määrätyn seuraamusmaksun maksamiselta, jos se osoittaisi, että se on jättänyt noudattamatta rikkomista koskevaa yhteenliittymän päätöstä ja olleensa joko tietämätön kyseisestä päätöksestä tai aktiivisesti vetäytyneensä siitä. Perimisen edellytyksenä ei ole, että jäsenyritys itse olisi syyllistynyt kilpailunrajoitukseen. Jäseniltä perimisen osalta säädettäisiin direktiivin mahdollistamien edellä mainittujen vastuusta vapautumisen edellytysten lisäksi, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston perimistä koskevan päätöksen laatimisen yhteydessä jäseniä kuultaisiin, viraston päätöksestä olisi valitusoikeus markkinaoikeudelle ja viraston päätös olisi täytäntöönpanokelpoinen vasta lainvoimaisena. Pykälässä säädettäisiin suhteellisuusperiaatteen noudattamiseen liittyen, että virasto ottaisi jäsenyrityksiä koskevia päätöksiä tehdessään huomioon yhteenliittymän jäsenten suhteellisen koon sekä pienten ja keskisuurten yritysten tilanteen.

Menettelysääntöjen rikkomisesta määrättävä seuraamusmaksu, 37 a §

Direktiivi edellyttää, että yritykselle voitaisiin määrätä seuraamusmaksu kilpailunrajoituksen lisäksi myös eräiden menettelyä koskevien säännösten rikkomisen ja tiettyjen päätösten noudattamatta jättämisen perusteella. Direktiivi ei mahdollista asian sääntelyn jättämistä uhkasakkomenettelyn varaan. Seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos direktiivissä säädettyjä menettelysääntöjä rikotaan tahallaan tai tuottamuksesta. Tällaisia olisivat muun muassa:

- vastustaa tarkastusta tai murtaa sinetin
- jättää oikaisematta, täydentämättä tai antamatta tarkastuksella pyydettyä selvitystä,
- antaa virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja vastatessaan selvityspyyntöön tai ei anna selvitystä tai tietoa määräajassa.
- Yrityksen edustaja ei saavu kuulemiseen
- Ei noudata kieltopäätöstä, käyttäytymiseen liittyviä korjaustoimenpiteitä, rakenteellisia korjaustoimenpiteitä, sitoumuspäätöstä tai väliaikaismääräystä

Direktiivin mukaan seuraamusmaksun on oltava tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava ja se on määritettävä suhteessa maailmanlaajuiseen kokonaisliikevaihtoon, mutta tarkemmat määrän arviointiin liittyvät säännöt direktiivi jättää kansallisesti päätettäväksi. Esityksen mukaan menet-

telysääntöjen rikkomisesta määrättävä seuraamusmaksu saisi olla enintään yksi prosentti elinkeinonharjoittajan kokonaisliikevaihdosta esityksen tekemistä edeltävä tilikautena, kun se kilpailunrajoituskieltojen rikkomisen tapauksessa on enintään 10 prosenttia. Enimmäismäärän yhden prosentin raja vastaisi EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoasetuksen 1/2003 23 artiklan sääntelyä, jonka mukaan komissio voi määrätä asetuksessa säädettyjen menettelyä koskevien sääntöjen rikkomisesta sakon, jonka suuruus saa olla enintään yksi prosentti edellisen tilikauden liikevaihdosta. Menettelysäännösten rikkomisesta määrättävän seuraamusmaksun suuruus perustuisi esityksen mukaan kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon rikkomisen laatu ja laajuus sekä moitittavuuden aste. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei olisi ehdotonta velvollisuutta tehdä esitystä seuraamusmaksun määräämisestä kaikissa menettelysäännösten rikkomistilanteissa. Viraston harkintavalta seuraamusmaksun käyttämisessä kävisi nimenomaisesti ilmi säännöksestä. Virasto ei voisi tehdä seuraamusmaksuesitystä, jos rikkomusta on pidettävä merkitykseltään vähäisenä tai seuraamusmaksun määräämistä muutoin perusteettomana.

Pykälässä esitetään direktiiviin perustuen, että seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös elinkeinonharjoittajalle tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymälle, jolle rikkomukseen osallistunut elinkeinotoiminta on siirtynyt yritysjärjestelyn seurauksena. Direktiivin mukaan yrityksen käsitettä sovelletaan sakkojen määräämiseksi emoyhtiöille ja yritysten oikeudellisille ja taloudellisille seuraajille. Tarkoituksena olisi varmistaa, ettei seuraamusmaksua olisi mahdollista välttää rikkomuksen jälkeisen yritysjärjestelyn avulla.

Ennen seuraamusmaksuesityksen tekemistä Kilpailu- ja kuluttajavirasto varaisi mahdollisen esityksen kohteelle mahdollisuuden tulla kuulluksi. Seuraamusmaksun määräisi markkinaoikeus Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksestä. Seuraamusmaksu olisi täytäntöönpanokelpoinen lainvoimaisena. Seuraamusmaksu menettelysääntöjen rikkomisesta voisi kohdistua vain elinkeinonharjoittajaan tai niiden yhteenliittymään.

Tiedonsaanti ja kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö, 33-37 § ja 44, 44 a – 44 d §

Direktiivin edellyttämät toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisten puolesta ja sen lukuun suoritettavien tutkintatoimien mahdollistamista ja toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen virkamiehen osallistumisen mahdollistamista koskevat muutokset ehdotetaan tehtäväksi kyseisiä toimivaltuuksia koskeviin kilpailulain 33–37 §:ään sekä tietojenvaihtoa koskevaan 40 §:ään.

Artiklan 24 perusteella esitetyt muutokset mahdollistaisivat toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun toimitettavien tarkastusten suorittamisen sekä toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisten virkamiesten tai heidän valtuuttamiensa henkilöiden osallistumisen tarkastusten toimittamiseen. Tarkastusmenettelyyn sovellettaisiin kansallista lainsäädäntöämme. Liiketilojen tarkastuksia koskevaa kilpailulain 35 §:ä muutettaisiin siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto *voisi* tehdä tarkastuksen myös toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä sen selvittämiseksi, onko kilpailunrajoituskieltoja rikottu tai onko jätetty noudattamatta toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen päätöksiä, määräyksiä tai menettelysääntöjä. Kotirauhan piiriin kohdistuvia tarkastuksia koskevaa 36 §:ää muutettaisiin siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto *voisi* toimittaa tarkastuksen myös toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä, jos voitaisiin perustellusti epäillä, että tiloissa säilytetään kirjanpitoa tai muita liiketoimintaan tai tarkastuksen kohteeseen liittyviä asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä sen selvittämiseksi onko kilpailunrajoituskieltoja rikottu tai onko jätetty noudattamatta toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen päätöstä, määräystä tai tiettyjä menettelysääntöjä. Kotirauhan piiriin kohdistuva tarkastus edellyttäisi voimassa olevan oikeuden tapaan etukäteisluvan hakemista markkinaoikeudelta.

Direktiivin tietopyyntöjä koskevan 8 artiklan perusteella kilpailulain tietojenantovelvollisuutta koskevaa 33 §:ää esitetään muutettavaksi mm. siten, että myös luonnolliset henkilöt ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston pyynnöstä antamaan virastolle tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen kilpailunrajoituksen selvittämiseksi. Seuraamusmaksua tai uhkasakkoa menettelysääntöjen rikkomisesta ei voisi kuitenkaan kohdistaa luonnolliseen henkilöön, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Lisäksi 33 §:n tietojenantovelvollisuuden esitetään koskevan myös menettelysääntöjen rikkomisen selvittämistä ja virasto voisi esittää tietopyyntöjä myös toisen jäsenmaan kilpailuviranomaisen pyynnöstä.

Direktiivin kuulemisia koskevan 9 artiklan perusteella kilpailulain 34 §:ä esitetään muutettavaksi siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi oikeus kutsua kuultavaksi luonnollinen henkilö, jolla voi olla hallussaan kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeellisia tietoja. Kilpailulain 34 §:n muutos mahdollistaisi myös kuultavaksi kutsumisen toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä.

Kilpailulaissa ei ole ollut tähän asti direktiivin kilpailuviranomaisten keskinäistä avunantoa koskevissa artikloissa 25–28 tarkoitettua sääntelyä. Direktiivin edellyttämät säännökset ehdotetaan lisättäväksi kilpailulakiin kootusti uutena jäsenvaltioiden rajat ylittävää tiedoksiantoa ja täytäntöönpanoa koskevana 5 a lukuna, johon sisältyisivät 44 ja 44 a–44 d §:t. Pykälissä säädettäisiin rajat ylittävän tiedoksiannon ja täytäntöönpanon edellytyksistä ja menettelyistä sekä näitä koskevista mahdollisista riidoista. Esitetyssä 44 §:ssä säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston velvollisuudesta toteuttaa toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä tiedoksiantoja pyynnön täyttäessä edellytykset. Vastaavasti säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta tehdä tiedoksiantopyyntö toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaiselle. Esitetyssä 44 a §:ssä säädettäisiin jäsenvaltioiden yhteistyöstä lainvoimaisten seuraamusmaksujen, sakkojen ja uhkasakkojen täytäntöönpanossa. Pykälässä 44 a ja 44 b säädettäisiin edellytyksistä, joiden täyttyessä täytäntöönpanopyyntö on hyväksyttävä ja edellytyksistä, joiden täyttyessä Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi hyväksyä täytäntöönpanopyynnön. Vastaavasti Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi oikeus tehdä täytäntöönpanopyyntö toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaiselle.

Tutkinnan kohteen oikeus saada tieto eräistä asiakirjoista ja tietojen käyttörajoitukset, 38 a §

Direktiivin 31 artiklan täyttämiseksi kilpailulakiin esitetään lisättäväksi uusi 38 a §, joka koskisi tutkinnan kohteen oikeutta saada tieto eräistä asiakirjoista ja tietojen käyttörajoituksia. Pykälän mukaan ainoastaan tutkinnan kohteella olisi puolustautumisoikeuksiensa käyttämiseksi oikeus saada tieto seuraamusmaksusta vapautumiseksi tai seuraamusmaksun alentamiseksi toimitetun yrityslausunnon sisällöstä. Pykälässä säädettäisiin myös oikeudesta hyödyntää näitä tietoja puolustautumisoikeuksien käyttämiseksi tuomioistuimissa. Pykälässä säädettäisiin niin ikään, ettei tutkinnan kohde saisi hyödyntää tuomioistuimissa todisteena Kilpailu- ja kuluttajavirastolle selvitysten aikana kertyneitä tietoja, kuten vastauksia tietopyyntöihin, ennen kuin virasto on päättänyt menettelynsä. Pykälässä säädettäisiin myös edellytyksistä jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten väliselle yrityslausuntojen vaihdolle.